

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

בס"ד
מפטי"ר וְיָהִי דָבָר יְ-הוָה אֱלֹהֵי לְאֹמֶר (יחזקאל לו טז)

פרשת כי תשא – פרה

עלון חידושי תורה ופרפראות על פרשת השבוע בעניינא דיומא ממפרשי ומדרישי חז"ל
בפרשת כי תשא 139 פסוקים = גֵּין הַחוּחִים

כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. (שה"ש ב ב)
כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים – זו רבקה שהיתה בין רשעים, וכן אסתר בין האומות (אסתר ב טו) וְתִלְקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרוֹשׁ אֶל בֵּית מַלְכוּתוֹ
וְכוּ, וְכֵן אַבְרָהָם יַחֲדֵי בֵּין הָאֹמּוֹת, וְכֵן יִשְׂרָאֵל בֵּין הָאֹמּוֹת. שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים רִ"ת שְׁבִ"ה גִּמְטְרִיא 'רַבְקָה'. שׁוֹשְׁנָה גִּמְטְרִיא 'אֶסְתֵּר'. כֵּן
רַעֲיָתִי – זו אסתר וכנסת ישראל. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים סִ"ת הַמֶּן – דָּוָר שֶׁל הַמֶּן. בֵּין הַחוּחִים – וּמִי הֵם הַחוּחִים? הֵם עַיִן נֶפֶשׁ כִּמְנַיִן כֵּן.

בפרשת כי תשא 9 מצוות, מתוכן 4 מצוות עשה ו-5 מצוות לא תעשה (ספר החינוך)
עשה: נתינת מחצית השקל בשל פרה • קידוש ידים ורגלים בשעת עבודה • משיחת כהנים גדולים ומלכים בשמן המשחה • שביתת הארץ בשנת
השמיטה. לא תעשה: שלא יסוד זר שמן המשחה • שלא לעשות במתכונת שמן המשחה • שלא לעשות במתכונת הקטורת • שלא לאכול
ולשתות תקרובת עבודה זרה • שלא לאכול בשר בחלב.

פרשת פרה - השלישית שביארבע פרשיות היא פרשת פרה שקורין בשבת הסמוכה לפרשת החודש ואין מפסיקין בין שתי פרשיות אלה,
אלא הן באות זו אחר זו.

ענין קריאה זו קודם ניסן כדי להזכיר ולהודיע לכל מי שנטמא במת להיטהר מטומאתו, כדי שיוכל להקריב קרבן פסח במועדו.
והקדימו לזרוז על כך קודם ניסן, לפי שהרחוקים מירושלים כבר התחילו לצאת מעריהם בראש חודש ניסן לעלות לירושלים. ובעוד שכל
איש בעירו ובתוך קהלו, מזכירין לו שאם נטמא במת שיטהר תחילה באפר הפרה ואז יוכל להקריב את קרבנו בפסח ראשון ולא ידחה
לפסח שני. וכל הנטמא במת אינו יכול להקריב קרבן אלא אם הזו עליו ממי החטאת שנעשו עם אפר הפרה, ביום השלישי וביום
השביעי, ובשמיני הוא טהור להכנס למקדש ולאכול בקדשים. ובמינו אע"פ שחרב ביהמ"ק על ידי לימוד מצוותיה ודיניה ועוסקים
בהם בזמנם, נחשב לנו כאילו הטהרנו מטומאותינו והכשרנו עצמנו להקריב קרבנותינו במועד.

כתוב בספרים, שימים אלה שקודם הפסח מסוגלים לזכות בהם לרוח טהרה, כשם שישראל עוסקים עתה בפרשת פרה והיו עוסקים
בטהרתם קודם הקרבת הפסח בזמן שביהמ"ק היה קיים. (ספר התודעה)
מִשׁוּם כֵּן אַמְרָה הַתּוֹרָה לְהִיטֵר בְּאֵפֶר פְּרָה, לְרַמֵּז לְאֵדָם שֶׁיִּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֶל ה', עַל יְדֵי שִׁיחִיהָ בְּעִינֵי עֲצָמוֹ כַּעֲפֵר וְאֵפֶר. כִּי עַל יְדֵי
תִּשׁוּבָה מִתּוֹךְ הַכִּנְעָה וּשְׁפֹלוֹת הָרוּחַ זֹכִים לְטַהֵר. דְּמִיּוֹן מִי הַחֲטָאת לְדַמְעוֹת: 'וְאֵף גַּם זֹאת, שִׁישְׁפּוֹךְ דַּמְעוֹת מִתּוֹךְ שִׁבְרוֹן לֵב, וּדְמַעוֹת
אֵלוֹ יִיחַשְׁבוּ לוֹ כְּהַזָּאת מִי חֲטָאת'. (יחזקאל סופר, דרשות לג)

זֶה יִתְנוּ כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מַחְצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֲשָׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחְצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לִי-הוָה. (ל יג) פֶּרֶשׁ"י - הָרָאָה לוֹ כְּמִין מִטְּבַע
שֶׁל אֵשׁ, וּמִשְׁקָלָהּ מַחְצִית הַשֶּׁקֶל, וְאוֹמֵר לוֹ: כִּיֹּה יִתְנוּ. (תנחומא)
יֵשׁ לוֹמֵר שֶׁהַכּוֹנֵה שֶׁהֵרָאָה לְמֹשֶׁה רַב־עֵינָה אוֹפֵן הַרְצִיּוֹ בְּמִצְוֹת צְדָקָה, שֶׁהֵעִיֵּק לְהִיּוֹת הַנִּתְּנָה בְּאֵשׁ בְּהַתְּלַחֲבוֹת וּשְׂמַחַת הַלֵּב, וְלִזֶּה רּוֹמֵז מִטְּבַע שֶׁל אֵשׁ,
כּוֹה יִתְנוּ וְלֹא בְּאוֹפֵן אַחֵר. (אהבת שלום)

ענין מחצית השקל רומז לבהינתן עשה טוב אע"פ שעדיין לא קיים סור מרע בשלימות, שזה רק מחצית השקל, שקל במילוי (שי"ן קו"ף למ"ד) עולה
כמנין כתר מצוות שיש בהם גם לאיין שהם סור מרע וגם עשין היינו עשה טוב. משרעה"ה נתקשה בזה, כי לגבי משה מלתא זותרתא היא להיות תחילה
סור מרע, עד שהראה לו הקב"ה כי גם איש כערכו צריך למחצית השקל, דכל פעם שמתדבק יותר בקדושה בוודאי יפסול מעשיו הראשונים, מחמת
שבזמן עשייתם עוד לא זכה להשגה הנוכחית, נמצא דכל שהוא מוסיף בעשה טוב מתחוויר לו שמעשיו הקודמים לא היו כתיקונם וממילא גם אצלו
התאחר בהינתן סור מרע. (צמח צדיק)

כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וְיָמֵי עֲשָׂרִים וְיָמֵי תְּרוּמַת יְ-הוָה. (ל יד)
כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים פִּירוּשׁ שֶׁעֲשֵׂה נֶגֶד פְּקוּדֵי הַשִּׁי"ת. מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וְיָמֵי עֲשָׂרִים וְיָמֵי תְּרוּמַת יְ-הוָה. (ל יד)
'סור מרע ועשה טוב'. עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּגִימְטְרִיא סוֹר מִרַע וְעֵשָׂה טוֹב (975 ע"ם הכולל). (שפתי צדיק)
שֶׁקֶל רִ"ת שֶׁבֶת קֶדֶשׁ לִי-הוָה. מֵהַ שֶׁקֶל אֵינוֹ נִשְׁלַם רַק עַל יְדֵי שְׁנֵי יְהוּדִים בִּיחָד, שֶׁכֵּן אֶחָד מֵהֶם נוֹתֵן מַחְצִית, אֵף שֶׁבֶת קוֹדֵשׁ אֵינוֹ שֶׁלֵּם בִּיחִידוֹת, רַק עִם
חֲבֵרִים יֵרָאִי ה' בְּצוּתָא יְכוּלִין לְהַרְגִישׁ הִיּוֹת קְדוּשַׁת שֶׁבֶת קוֹדֵשׁ. (שארית מנחם)

וְיִאמְרָ יְ-הוָה אֶל מֹשֶׁה קַח לָךְ סָמִים נָטָף וּשְׁחַלֵּת וְחִלְבְּנָה סָמִים וּלְבָנָה זָכָה בַד כֶּבֶד יְהוָה. (ל יז)
רִמֵּז בְּמִקְרָא לְמֵאמֵר רִז"ל (בְּרֻכּוֹת נה. מנחות צז.) שֶׁכָּל זֶמֶן שֶׁמִּקְדָּשׁ קָיָים — מִזְבֵּחַ מְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, וְעֶכְשָׁיו, שֶׁלְּחַנּוּ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר עָלָיו. כְּלוֹמֵר
שֶׁהַכִּנְסַת אוֹרְחִים וְהַאֲכִלְתָּם מְכַפֵּר עוֹוֹן, כְּמוֹ שֶׁהַמִּזְבֵּחַ הִיָּה מְכַפֵּר.
מִכָּל אֶחָד עֵשֶׂר סָמִים הַקְּטוֹרֶת שֶׁעָלוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ, רַק אַרְבַּע נִזְכָּרוּ בְּמִפְרָשׁ בַּפְּסוּק. אֵת כָּל הַשָּׂאֵר לְמַדּוֹ חו"ל מִכָּה דְרַשָּׁה וְדַקּוּק בְּלִשׁוֹן הַמִּקְרָא.
וְמֵהַ מִכָּה אַרְבַּעַה הַמְּפֹרָשִׁים? שְׁחַלֵּת, לְבֹנָה, חִלְבְּנָה, נָטָף, רֵאשִׁי תִּבּוֹת — שֶׁלְּחַנּוּ. הֵנָּה לְנוֹ רִמֵּז לְשִׁלְחַן שֶׁמְכַפֵּר, כְּשֶׁם שֶׁסְּמַנֵּי הַקְּטוֹרֶת הָעוֹלִים עַל
הַמִּזְבֵּחַ מְכַפְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל. (פניני הגר"א)

רֵאשִׁי קְרֵאתִי בְּשֵׁם בְּצַלָּל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטְהָ יְהוּדָה. (לא ב)
שֶׁאֵלָה — מֵהַ הַטַּעַם שֶׁהִזְכִּיר בְּצַלָּל אֶת אֲבִי אֲבִיו וּבְאֵהֱלֵיָב הַזְכִּיר רַק אֶת אֲבִיו, דְּכַתִּיב (לא ו) וְאֲנִי הִנֵּה נִתְּתִי אֹתוֹ אֶת אֵהֱלֵיָב בֶּן אֵהִיסְמָךְ לְמִטְהָ דָן.
תִּשׁוּבָה — לְפִי שֶׁחֹרֵר נִהַרְגַּע עַל מַעֲשֵׂה הָעַגְל, וְלִמְלַאכַת הַמִּשְׁכָּן בֵּאֵה לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ עוֹוֹן, לְכַךְ נִזְכָּר חוֹר עֲלִיהָ. (החוקוני, דעת זקנים) וּבְצַלָּל בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן
הִיָּה בֶן י"ג שָׁנָה. (רבינו בחיי) א"ב בא הכתוב ללמד שבזכות חור שמסר נפשו וזכה בצלאל לחכמה. (משך חכמה, תנחומא ישן ויקהל ד) א"ב הזכירו הכתוב כיון
שחור היה בנה של מרים כדי לרמוז על ייחוסו הרם של בצלאל. (גור אריה)

וְאֵת הַשְּׁלֵחָן וְאֵת פְּלִי וְאֵת הַמְּנֹרָה הַטְּהֵרָה וְאֵת כָּל פְּלִיָּה וְאֵת מִזְבֵּחַ הַקְּטָרֶת. (לא ח) פֶּרֶשׁ"י - עַל שֵׁם 'זָהָב טָהוֹר'.
שֶׁאֵלָה — מֵהַ הַטַּעַם שֶׁרַק עַל הַמְּנֹרָה נֶאֱמַר כֹּאֵן שֶׁהִיא טְהוֹרָה וְלֹא מִצִּינּוֹ בְּשָׂאֵר כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּקְרָאִים טְהוֹר לְמַעַט בְּשׁוֹלְחַן דְּכַתִּיב (כה כד) וְצִפִּיתָ אוֹתוֹ זָהָב
טְהוֹר וְעִשִׂיתָ לוֹ זָרָה זָהָב סָבִיב.

תִּשׁוּבָה — לְפִי שֶׁלֹּא הִיָּה עֲלֵיהֶם שׁוֹם מִתָּן דָּמִים, מְלִשׁוֹן נִקְיִין (החוקוני) א"ב נִקְרָאת הַמְּנֹרָה טְהוֹרָה לְפִי שֶׁתְּכוּנָתָהּ הַעֲצָמִית הִיָּה טְהוֹרָה, שֶׁאֵינָה מְאִירָה
אֵלָּא כְּשֶׁהַדּוֹר טְהוֹר מְעַשִׂיו, לְפִיכֵן בְּבֵית שְׁנֵי אַחֵר שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הַדּוֹר כְּתַבָּה הַמְּנֹרָה (הַעֲמֵק דָּבָר) שֶׁלֹּאֲחֵר פְּטִירָתוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק הִיָּה הֵנֵר הַמְּעַרְבִי
פְּעָמִים דּוֹלֵק פְּעָמִים כְּבֵה. (יומא לט.) א"ב לְפִי שֶׁיִּרְדֵּה הַמְּנֹרָה מִמְּקוֹם טְהוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם כְּלוֹמֵר שֶׁהֵרָאָה לְמֹשֶׁה אֵת צוּרָתָהּ מִן הַשָּׁמַיִם מִפְּנֵי שֶׁהִתְקַשְׁהָ לְהַבִּין
אֵת תְּבִינָתָהּ. (מנחות כט.)

וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּהַר סִינַי שְׁנֵי לַחַת הַעֲדָת לַחַת אֲבָן כְּתוּבִים בְּאֲצַבַּע אֱ-לֹהִים. (לא יח)
אֵמֵר רַבִּי יוֹהָנָן: בְּתַחֲלָה הִיָּה מֹשֶׁה לְמַד תּוֹרָה וּמִשְׁפָּחָה, עַד שֶׁנִּתְּנָה לוֹ בְּמַתְּנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ'. (נדרים לח.)
שֶׁאֵלָה — מֵהַ הַטַּעַם שֶׁנִּתֵּן לוֹ בְּמַתְּנָה רַק לְסוֹף אַרְבַּעִים יוֹם וְלֹא נִתֵּן לוֹ בְּמַתְּנָה תִּיכֵף בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁאֵז לֹא הִיָּה נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ כְּלוּם.
תִּשׁוּבָה — כְּדִי שִׁישְׁמַח בְּלִימּוּדוֹ בְּיֹתֵר כִּי בְהִיּוֹת שֶׁתַּחֲלָה הִיָּה שׁוֹכֵחַ וְאֲחֵר אַרְבַּעִים יוֹם בָּא לוֹ כַּח הַזְכִּירָה שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ כְּלוּם נַעֲשֵׂה לוֹ שְׂמִחָה גְדוּלָה
בְּלִימּוּד הַתּוֹרָה. א"ב דָּאִמְרוּ רִז"ל (בְּרֻכּוֹת ה.) שֶׁלֵּשׁ מַתְּנוֹת טוֹבוֹת נִתְּנוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְכוּלְן לֹא נִתְּנוּ אֵלָּא עַל יְדֵי יִסּוּרִין, אֵלּוֹ הֵן: תּוֹרָה וְאֲרָץ
יִשְׂרָאֵל וְהָעוֹלָם הַכָּא. וְחַד מְנִייהוּ תּוֹרָה דְּכַתִּיב אֲשֶׁרִי הַגְּבֵר אֲשֶׁר תִּיפְסְרֵנוּ יְיָהּ וּמִתּוֹרָתָהּ תִּלְמַדְנּוּ (תהלים צד, יב) וְלִכְּן תַּחֲלָה הִיָּה שׁוֹכֵחַ וְהִיָּה לוֹ יִסּוּרִין
גְדוּלִים בְּזָה וְאַחֵר כֵּךְ בָּא לוֹ כַּח הַזְכִּירָה שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ עַל יְדֵי יִסּוּרִין. (בן היודע - נדרים לח.)

הטעם שהתורה ניתנה על ידי יסורין, כדי לנסות את האדם כי יש לומד תורה, לאו משום חיבתה אצלו, אלא כדי לידע מה שיש בעולם העליון והתחתון, כי התורה כולה בה, הפך בה והפך בה, דלכלא בה (אבות ה' כב) ואדם כזה אין ראוי לתת לו לב מבין להשיג אמיתות התורה. ובמה יבחן האדם אם לומד לשם שמים משום חיבתה או כדי שידע מה שיש בעולם? הנה הוא נבחן בזה, דאם מרוצה לסבול יסורין בעבור להשיג התורה, הרי זה לומד לשם שמים! ואע"פ שהשי"ת יודע לבו של אדם, מנסהו כדי להראות כוונת לבבו לבית דין של מעלה ולהרבות שכרו. (בניהו – ברכות ה.)

ויקח מידם ויצר אתו בחיט ויעשהו עגל מפסח ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלף מארץ מצרים. (לד ב)

שאלה – מה הטעם שמל החיות בחרו דווקא בעגל?
תשובה – לפי שערב רב התחילו בעבירה, וכתוב (שמות טו ב) **זה א-לי ואנחה**, שראו ישראל השכינה. וערב רב לא ראו אלא רגליהם מלאכי השרת שתחת כסא הכבוד, שכף רגליהם ככף עגל דכתיב (יהוה י"א) **וכף רגליהם ככף רגל עגל**, כסבורים היו שהם פסיעותיו של הקב"ה, והיינו דכתיב **ראו הליכותיך א-להים** (תהלים סח כה). **ועקבותיך לא נדעו** (תהלים עו ז), שחשבו מעקבותיהם של מלאכים שהם עקבותיו של הקב"ה. (החוקני) **א"ב** לפי שיש שיטות שונות לאומות העולם בעשיית פסל לע"ל, יש שרוצים דמות של אדם דווקא ויש שרוצים כוכבים ויש שנותנים תרונ לבעלי חיים ובעדה זו היו רשעי ישראל באומות הדור. (הר"ס א"ג) **א"ג** שאהרן כיוון דווקא לתמונת עגל ולא לתמונת טלה כדי לשומרם שלא ישובו לאמונת מצרים שהיתה עבודה זרה שלהם בצורת טלה, וכיון שהמזל שאהרן טלה הוא שור, לכן בחר בשור כדי להראות להם שהמצרים טעו בכך שעבדו לטלה ועל ידי זה יחשבו שאהרן מסכים עמם. (תלמי הר"ו) **א"ד** האמינו בהשפעת מזל שור שבזכותה יצאו מצרים, והעגל הוא דוגמא וסמל לאותו מזל, לכך ביקשו צורה זו. (ר"א בן הרמב"ם) **א"ה** לפי שהיו ישראל במדבר שהוא מקום חורבן ושמהו, והחורבן נוצר ע"י מדת הדין, לכן עשו דווקא צורת שור שהוא החיה השמאלית שבמרכבה. דכתיב (יהוה י"א) **ונדמות פניהם פני אדם ופני ארצה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתם ופני נשר לארבעתם**. שהשמאל מידת הדין הוא, וסבר שמידת הדין תוכל להנחות להם את הדרך במדבר מקום החורבן ששם כוחה גדול, ורצה שבשעה שיעבדו להקב"ה יהיה העגל לפנייהם שיוכלו לכוון לעבודת השם שישפיע שפע למדת הדין. (הרמב"ם) **א"ו** לפי שיעקר צורכם היה לפרנסה והשור רב תבואות בכחו, כדכתיב (משלי יד ז) **ורב תבואות בכח שור**, לכך עשו בצורתו שיהיה הוא האמצעי לצורך הפרנסה. (העמק דבר)

וידבר י-הוה אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מצרים. (לד ב)

מובא בגמרא (ברכות לב) מאי "לך רד"? אמר רבי אלעזר: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, רד מגדולתך! פלוג נמתי לך גדולה אלא בשביל ישראל. באותה שעה נתנה משה מפי בית דין של מעלה.

שאלה – מה הטעם דאמר לו דווקא בלשון לך רד?

תשובה – כתב השו"ע (ח"מ סא ז) בקריאת שמע ידגיש בדל"ת שלא תהא כרי"ש שבמילה 'אחד', וכן הכותב סת"ם צריך שיכתוב את האות ד' בכתב גדול, כדי שלא יטעו ח"ו לומר 'אחר'. וכן כשכותב 'לא תשתחוו לאל אחר' צריך לכתוב האות ר' שבמילה אחר בכתב גדול כדי שלא יטעו לקרוא אחד ח"ו. (אבודרהם הל' ק"ש) לפי זה יתבאר כשעשו ישראל את העגל והחליפו בין אל אחד לאל אחר אמר הקב"ה למשה 'לך רד' מגדולתך כלומר שרמו לו שירד מגדולתו מאחר ובני ישראל החליפו בין האות ר' ובין האות ד'. (מדרש יהונתן)

כתיב (בראשית ג יח) **וקוץ ודרדר תצמיח לך**, שהחוטא בעבודה זרה פוגם בדל"ת ד'אחד', שמניח חס וחלילה רי"ש במקומו, ורי"ש (שמות לד יד) דל"א תשתחוו לאל אחר, מניח דל"ת במקומו, ולכן אדם הראשון שהיה פגם שלו בזה נענש בקללה זו וקוץ ודרדר תצמיח לך, מפני שהניח רי"ש במקום דל"ת ודל"ת בלשון רי"ש. ולכן ישראל בחטא העגל גם כן פגמו באותיות ר"ד הנוכח, ולזה אמר לך רד, תלך אצל בעלי גמ"ר וי"ד מגדולתך כלומר שרמו לו (כן הוידע ברכות לב).

אמר לו הקב"ה למשה, כאן בשמים – עורך בגדולתך, אולם שם למטה – שם תרד מגדולתך. וכה יתפרשו המלים: לך, רד מגדולתך. (בניהו שם.)

אל משה לך רד כי ס"ת בגימטריא נדו"י. (פני דוד)

ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסכה. (לד ג) טעם המסכה בעבור שלא יפחדו ישראל בריבם זה עם זה. (א"ע)

שאלה – מה הטעם שלא נתן את המסכה על פניו בעוד שהיה מדבר עמם שכלמד אתם את התורה.
תשובה – משום דאמינן (כרייתו ו) כי יתביתו קמי רבבון, חזו לפניהם דרבבון, כאשר אתם יושבים לפני רבבם, ראו את פיו של רבבם שפגמו (ישעיה ל ט): 'נהיו עיניך רואות את מורתי', לכן לא היה יכול לתת על פניו מסכה, וכאמרם ז"ל (עירובין ג): 'ואילו חזיתיה מקמייה הנה מחדדנא טפי אילו הייתי רואה אותו מלפניו – הייתי מחודד יותר. (ספורנו) **עוד י"ל** משום שזה טוב לזכרון (ירושלמי שקלים ס"ב) שרואה בעל השמועה עומד לנגדו. (טעמא דקרא)

בא וראה כמה גדולה המשכה שתהיה מצד הפנים באיכא בירושלמי (ירושלמי נדרים טט): ברבי שמעון בן אלעזר שלא היו יכולים כל החכמים למצוא לו פתח לנדרו עד שבא זקן אחד ומצא לו פתח בחכמה ואמר החכמים לאותו זקן מנין לך זאת החכמה שנתחכמת כולי האי? ואמר להם מקלו רבי מאיר היתה בידי והיא מלמדת אותי דעת! ולכן אמר רבי **אלמלא חזיתיה מקמייה הו"א מחדדנא טפי** כי גדול האור הנמשך מצד הפנים עשר ידות על הנמשך מצד האחור ולכן שזוהר הכתוב (ישעיהו ל ט) 'נהיו עיניך רואות את מורתי'. והנה לפי דברי גמרא דיון אמר רבי דברים אלו על זמן שהיה רבי קטן בשנים בזמן אביו רבן שמעון בן גמליאל והיה יושב בבית המדרש בשורה שהיא מאחוריו של רבי מאיר ואמר מחדדנא מחבראי מאותם שלא למדו תורה מן רבי מאיר ולא ישוב בישיבתו של רבי מאיר אפילו מאחוריו. (כן הוידע – עירובין ג:)

ויעבר י-הוה על פניו ויקרא יהוה אל רחום ותנון ארץ אפים ורב חסד ואמת. (לד ו)

שאלה – מה הטעם שאין נופלים על פניהם בתחנון במנחה בערב שבת וערב ראש חודש וערב יו"ט וערב חנוכה ופורים היינו בשני ימים וכן בפורים קטן בשנה מעוברת ובכל אלו אין אומרים גם במנחה שלפניו וכן בל"ג בעומר.

תשובה – כדי שמתוך זה יזכור בתפלת ערבית לומר בראש חודש או על הניסים בחנוכה ופורים או על כל פנים שיזכור יום המאורע אשר יבוא בערב. (טעמי המנהגים) וכתב ה'פרי חדש' (ק"א, ו) לכולהו קאי דכל יום שאין בו נפילת אפים אין נוהגין ליפול במנחה שלפניו וכן בחנוכה. **א"ב** לפי שכבר ממנהג נחשב כחלק מהמועד, על פי מה שאמרו במשנה (ר"ה ד) 'נאם פאו עדים מן המנחה ולמעלה, נוהגין אותו היום קדש, ולמחר קדש'. (עולת תמיד סי' קלא ס"ק ב)

את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתך למועד חג האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים. (לד ז)

שאלה – מה הטעם דאמר לך את חג המצות האלה, וכן דכתיב: 'פי על פי הדברים האלה' – הא פיצד? דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרו על פה, דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרו בכתב, דבי רבי ישמעאל, תנא: 'אלה' – אלה אתה פותב, ואי אתה פותב הלכות. אמר רבי יוחנן: לא פרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל, אלא בשביל דברים שבעל פה – שנאמר: 'פי על פי הדברים האלה פרת אתה ברית נא'ת ישראל'. (גיטין ס:)

תשובה – משום שבעל פה אין הרגש בחסרות ויתרות ואותות משונות ונועם דבריה שבע"פ אינם רשאים לכותבן כי א"א לכתוב שלא יפול ספק במשמעותו אך השומע מפה לאוזן יבין דבר על בריו. (הרמב"ם) ובאמת (אבות ב ד) אל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שפופו להשמע. יש בו ב' פירושים י"מ אל תאמר בקיצור שא"א להבין עד שיענינו היטב וסופו להשמע אל תאמר כן אלא בראש דברך. ויש מפרשים דבר שאי אתה רוצה שיהיה מובן לכל השומעים אל תאמר אפילו ברמז שתחשוב שלא ישמעוהו ובאמת סופו להשמע ונגלה סודך ע"כ השתיקה יפה. **א"ג** שלא יהיו דברך מסופקים שאי אפשר להביןם בתחלה ובענין ראשון ותסמוך שאם יעמיק השומע בהם לבסוף יבינו כי זה יביא בני אדם לטעות בדברך ושמא יטעו ויצאו לאפיקורסות על ידך. (מדרש שמואל אויידא) והיא תוכחה למנהיג לצמצם ולדקדק מאוד בכל מלה שידבר כמוציא מעות. דאם כל אדם ראוי שידע מה שידברו לא ידבר מה שידע. מכ"ש המנהיג שמחוייב כן. דלפי משקל העניינים שתחת ידו. כן יגדל הנזק כשישמט סוד מסודותיו לחוץ, **שסופו להשמע** דאזנים לכותל, (קהלת י ב) פי עוף השמים יוליד את הקול. (תפארת ישראל)

ועשית פניו נהשת וכנו נהשת לרצה ונתת אתו פיו אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים. (לח י)

שאלה – מה הטעם דכתיב **נתת שמה מים הול"ל ונתת בו מים**. שהרי מדבר על הכיור.
תשובה – לפי שכל כלי שרת ראויים לקדש מהם ידים ורגלים (זבחים כב). פל הפלים מקדשין – בין שיש בהן רביעית, בין שאין בהן רביעית; ובלבד שיהיו קלי שרת. רק הקידוש צריך להיות במקום הזה. היינו במקום שבין אוהל מועד ובין המזבח, ובין המזבח משוך קימעה כלפי דרום. וזהו שאמרו (ירושלמי יומא פ"ד ה"ה) מתינתין פליגא על רבי יוסה. הפיור והפן מעפבין. פתר לה. מקומן מעפב. היינו אם אין הכיור וכנו במקום פסול לקדש בשאר כלים אבל אם יש שם כיור וכן אף שאר כלים כשרים לקדש. (קרבן העדה) לכך כתיב **נתת שמה מים** שזה היה מעכב אף אם אין המים נתונים בכיור. (משך חכמה)

יש שם ביאורו בכונתו הכותב, שצריך לתת מים בכל יום, מפני שהמים נפסלים בלינה. (בבבא בובבחים כא א, מלבי"ם, העמק דבר)

ויהי ברדת משה מהר סיני וישני ללח העדת ביד משה בדרתו מן הקר ומשה לא ידע פי קרן עור פניו בדרתו אתו. (לד ט)

פרש"י - פשהביא לוחות אחרונים ביום הפפורים.
שאלה – כיצד מותר היה למשה רבינו להביא את הלוחות אל המחנה ביום הכפורים, הלא ההר היה רשות היחיד, והמדבר והמחנה היו רשות הרבים.

תשובה – אמרו חז"ל (סוטה לה). שהארון נשא את נושאיו, קל וחומר שגם הלוחות הברית היו כך, ואם כן נחשבו לח"י שנושא את עצמו, ולא היה בהם איסור הוצאה מרשות לרשות. (קרו לודו)

שבעים פנים תורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
התשובות אינם הלכתי למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת ramnadan018@gmail.com